

Tazria

תזריע

ראשון

Adonoy spoke to Moshe saying:

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר

Speak to Bnei Yisroel, saying, when a woman conceives and gives birth to a male child she will be ritually unclean for seven days; as the days of her menstrual flow, she will be unclean.

2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶד זָכָר

וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי
to be sick properly
דֹּתָה נִגְתָּ

תטמא:

מִלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר אֶתְתָּא אָרִי תַעֲדִי וְתִלִּיד
דְּכָר וְתִהִי מְסֻאָבָא שִׁבְעַת יוֹמִין כִּיּוֹמֵי רְחוּק סוֹבְתָה
תִּהִי מְסֻאָבָא

Rashi

אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף:

כי תזריע. לרבות שאפי' ילדתו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז):

כימי נדת דותה טמא. כסדר כל טמאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקבר בלא דם:

דותה. לשון דבר הזב מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואבריה כבדין עליה:

On the eighth day, the flesh of his foreskin shall be circumcised.

foreskin

3 וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יְמוֹל בָּשָׂר עֶרְלָתוֹ :

וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יְגִזֵּר בְּסָרָא דְּעֶרְלָתָהּ

For thirty-three days she will remain [in the status] that the blood [she sees] is ritually pure. She shall not touch anything holy and she shall not come into the Sanctuary, until the days of her purity are completed.

וּתְלָתִין וּתְלָתָא יוֹמִין תִּיתֵב בְּדָם דְּכוּ בְּכָל קוּדְשָׁא לָא תִקְרַב וּלְמִקְדָּשָׁא לָא תַעוֹל עַד מְשַׁלֵּם יוֹמֵי דְכוּתָהּ

4 וְשָׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדָמֵי טְהָרָה

בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מָלֵאת

יְמֵי טְהָרָה:

Rashi

תשב. אין תשב אלא לשון עכבה, כמו וַתֵּשְׁבוּ בְּקֹדֶשׁ (דברים א, מו), וַיֵּשֶׁב בְּאַלְנֵי מִמְרָא (בראשית יג, יח):

בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה:

בדמי טהרה. לא מפיק ה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר:

ימי טהרה. מפיק ה"א, ימי טוהר שלה:

לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ביבמות (דף עה.):

בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יבמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבלה לסוף שבועה ואין שמשה מעריב

לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תביא את כפרת טהרתה:

If she gives birth to a female she will be unclean for two weeks as during her menstruation. For sixty-six days she will remain [in the status] that the blood [she sees] is ritually pure.

וְאִם נְקִיבָתָא תֵּלִיד וְתֵהִי מְסֻבָּא אַרְבַּעַה עָסָר

כְּרַחוּקָה וְשִׁתִּין וְשִׁתָּא יוֹמִין תִּיתֵב עַל דָּם דְּכוּ

5 וְאִם־נִקְבָּה תֵּלִיד וְטֻמְאָה שָׁבָעִים ^{week} כְּנִדְתָּה וְשָׁשִׁים יוֹם

וְשָׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דָּמֵי טְהָרָה:

When the days of her purification are completed, be it for a son or for a daughter, she shall bring a lamb, in its first year, as a burnt-offering and a young pigeon or a turtledove as a sin-offering, to the entrance of the Tent of Meeting, to the kohein.

ובמִשְׁלֵם יוֹמֵי דְכוּתָהּ לְבָרָא אוֹ לְבִרְתָּא תִּיתִי אִמֶּר בֶּר
שִׁתָּה לְעֹלָתָא וּבִרְ יוֹנָה אוֹ שְׁפִינָא לְחֻטָּאתָא לְתִרַע
מִשְׁכַּן זִמְנָא לְוֹת כֹּהֵנָא

He will bring it before Adonoy and atone for her and she will be cleansed from the source of her blood; this is the law regarding the woman who gives birth to a male or to a female.

וְיִקְרְבֶנָה קֹדֶם יי' וּכְפַר עָלֶיהָ וְתִדְכִּי מִסּוֹאֶבֶת דְּמָהָא
דָּא אוֹרִיתָא דִּילְדָתָא לְדוּכָרָא אוֹ לְנִקְבָתָא

Rashi

והקריבו. ללמדך, שאין מעכבה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא בא לכפר, בו הטהרה תלויה:
וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (זבחים יט: סנהדרין פג:):

If she cannot afford [to acquire] a lamb she shall take two turtledoves or two young pigeons; one as a burnt-offering and one as a sin-offering. The kohein will atone for her and she will be cleansed.

6 וּבְמִלָּאת | יְמֵי טְהֻרָהּ לְבִן אוֹ לְבִת תָּבִיא כֶּבֶשׂ
a ring-dove
בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבִן־יוֹנָה אוֹ־ תֵר לְחֻטָּאת
אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן:

source
7 וְהִקְרִיבָו לִפְנֵי יְהוָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ וְטָהְרָה מִמָּקוֹר
דְּמֵיהָ זֹאת תוֹרַת הַיִּלְדֹּת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה:

8 וְאִם־לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שֶׁהָ וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי־תֹרִים אוֹ שְׁנֵי
בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחֻטָּאת וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן
וְטָהְרָה: (פ)

וְאִם לֹא תִשָּׁפַח יָדָהּ כְּמִסַּת אֲמָרָא וְתִסַּב תִּרְתִּין שְׁפִנִּינִין אוֹ תִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה חַד לְעֵלְתָא וְחַד לְחִטָּאָתָא וְיִכְפֹּר עָלֶיהָ

כִּהְנָא וְתִדְכִּי

Rashi

אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקרבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו בזבחים (צ.) בפ'

כל התדיר:

ויקרא 13

Adonoy spoke to Moshe and to Aharon,
saying:

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמִימַר

When a person will have, in the skin of
his flesh a spot of intense whiteness or
an off-white spot, or a snow-white spot,
and it forms on the skin of his body
[like] the plague of tzoraas, he shall be
brought to Aharon, the kohein, or to
one of his sons, the kohanim.

2 אִם אִם כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בָּשָׂרוֹ שָׂאֵת אוֹ־סִפְחָת אוֹ
an elevation or leprous...
the mange

בְּהָרַת בְּהָרַת וְהָיָה בְּעוֹר־בָּשָׂרוֹ לִנְגַע צָרַעַת וְהוּבָא
a whitish spot on the skin

אֶל־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל־אֶחָד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים:

אָנֹכְךָ אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁךָ בְּסִרְהָ עֲמָקָא אוֹ עֲדִיָּא אוֹ בְּהָרָא

וְיִהְיֶה בְּמִשְׁךָ בְּסִרְהָ לְמַכְתָּשׁ סְגִירוֹ וַיִּתְּתִי לְוֹת אַהֲרֹן

כִּהְנָא אוֹ לְוֹת חַד מִבְּנוֹהֵי כִּהְנִיָּא

Rashi

שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולבנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א):

בהרת. חברבורות טי"א"ר בלע"ז, וכן בקיר הוא פִּשְׁחָקִים (איוב לו, כא):

אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

The kohein shall see the plague in the skin of the flesh and [if] the hair in the skin-eruption has turned white and the appearance of the plague is deeper than the skin of his body, it is the skin-eruption of tzoraas. The kohein shall see it and declare him [to be] unclean.

וַיַּחֲזִי כֹהֵנָא יֵת מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁוֹ בְּסָרָא וְשַׁעַר
בְּמִכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיף לְמַחְוֹר וּמַחְזִי מִכְתָּשָׁא עֲמִיק
בְּמַשְׁוֹ בְּסָרָה מִכְתָּשׁ סְגִירִיתָא הוּא וַיַּחֲזִינָה כֹהֵנָא
וַיִּסְאַב יֵתָהּ

Rashi

ושער בגגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן בתוך הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ב, ג):
עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הצל (שבועות ו):
וטמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

If it is a snow-white spot in the skin of the flesh and it does not appear deeper than the skin and the hair did not turn white, the kohein shall confine the plague for seven days.

וְאִם בִּהְרָא חוּרָא הִיא בְּמַשְׁוֹ בְּסָרָה וְעִמִּיק לֵית
מַחְזִינָהּ מִן מַשְׁכָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֶתְהַפִּיף לְמַחְוֹר וַיִּסְגֵּר
כֹהֵנָא יֵת מִכְתָּשָׁא שְׁבַע יוֹמִין

Rashi

ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו:
והסגיר. יסגירנו בבית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

3 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשַׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה |
לָבָן וּמִרְאָה הַנֶּגַע עֲמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צֹרְעַת הוּא
וְרָאָהּ הַכֹּהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ:

4 וְאִם־בִּהְרָתָּ לְבָנָהּ הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעֲמֹק אֵין־מִרְאָהּ |
מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָהּ לֹא־הִפָּךְ לָבָן וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע
שִׁבְעַת יָמִים:

The kohein shall see him on the seventh day and behold! [if] the skin-eruption has maintained its hue; the skin-eruption did not spread in the skin. The kohein shall confine him for seven days, a second time,

וַיַּחְזֶה כֹהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה הַנֶּגַע עָמַד בְּעֵינָיו
לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים
שְׁנִית:

5 וַרְאֵהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה הַנֶּגַע עָמַד בְּעֵינָיו

לֹא-פָשָׁה ^{to spread} הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים

שְׁנִית:

Rashi

בעיניו. במראהו ובשיעורו הראשון:

והסגירו, שנית. הא אם פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט:

שני

The kohein shall see him on the seventh day for the second time and behold! [if] the skin-eruption became dimmer and the skin-eruption did not spread in the skin, the kohein shall declare him [to be] clean; it is [merely] a white discoloration. He shall wash his garments and he will be cleansed.

וַיַּחְזֶה כֹהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהָיָה
הַנֶּגַע וְלֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְטָהָר הַכֹּהֵן
מְסַפַּחַת הִיא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהָר:
עֲדִיתָא הִיא וַיִּצָּבַע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכֵּי

feeble

6 וַרְאֵה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהָיָה כֹהֵן

הַנֶּגַע וְלֹא-פָשָׁה ^{to spread} הַנֶּגַע בְּעוֹר וְטָהָר הַכֹּהֵן

מְסַפַּחַת ^{scruf} הִיא ^{to trample} וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהָר:

Rashi

כהה. הוכהה מראיתו, הא אם עמד במראיתו או פשה טמא:

מספחת. שם נגע טהור:

וכבס בגדיו וטהר. הואיל ונזקק להסגר נקרא טמא, וצריך טבילה:

If the white discoloration has spread in the skin after it was shown to the kohein, who pronounced that it was clean, it must be shown a second time to the kohein.

וְאִם אוֹסָפָא תוֹסֵף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּאִתְחַזִּי
לְכַהֲנָא לְדְכוּתָהּ וְיִתְחַזִּי תַנְיָנוּת לְכַהֲנָא

The kohein shall see and behold! [if] the white discoloration has spread in the skin, the kohein shall declare him unclean, it is tzoraas.

וְיִחַזִּי כַהֲנָא וְהָא אוֹסֶפֶת עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאֲבִנָּה
כַּהֲנָא סְגִירוּתָא הִיא

Rashi

וטמא הכהן. ומשטמא הרי הוא מוחלט, וזקוק לצפרים ולתגלחת ולקרבת האמור בפרשת זאת תהיה:

צרעת הוא. המספחת הזאת:

צרעת. לשון נקבה. נגע לשון זכר:

When there is a skin-eruption of tzoraas on a person he shall be brought to the kohein.

מִכְתָּשׁ סְגִירוּ אֲרִי תְּהִי בְּאִנְשָׁא וְיִתְחַזִּי לְזוֹת כַּהֲנָא

7 וְאִם-פִּשָּׁה תִּפְשֶׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאֹתָו

אֶל־הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:

8 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פִשְׁתָּהּ הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְטִמְאָו

הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא: (פ)

9 נִגַּע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן:

The kohein shall see and behold! there
is an intensely white spot on the skin
and it has turned the hair white or
there is healthy flesh in the spot of
intense whiteness,

וַיַּחֲזִי כַּהֲנָא וְהָא עֲמָקָא חוּרָא בְּמִשְׁכָּא וְהָא הִפְכָּה
שֵׁעַר לְחוּר וְרִשָּׁם בְּסָרָא חֵיתָא בְּעֲמָקָתָא

an
elevation
or
leprous...
10 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת לְבָנָה בְּעוֹר וְהָיָה הַפֶּכֶה
sustenance
שֵׁעַר לֶבָן וּמִחֵית בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת:

Rashi

ומחית. שנימינ"ט בלע"ז, שנהפך מקצת הלבן שבתוך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה,
ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:

it is an old tzoraas in the skin of his
body and the kohein shall declare him
unclean he shall not confine him, since
he is [obviously] unclean.

סִגְרוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּסִרָה וּסְאֻבָּה כַּהֲנָא לָא
יִסְגְּרָנָה אֲרִי מִסָּאָב הוּא

properly
11 צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאָו הִכְהֵן לָא
יִסְגְּרָנוּ כִּי טִמְאָ הוּא:

Rashi

צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית בריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל
ועלתה מחיה אטהרנה:

And if the tzoraas sprouts on the skin
and if the tzoraas covered the entire
skin of the [one affected by] the
eruption from his head until his feet to
the extent that the kohein can see.

וְאִם מִסְגָּא תִסְגִּי סִגְרוֹתָא בְּמִשְׁכָּא וְתַחֲפִי סִגְרוֹתָא
יֵת כָּל מִשְׁךְ מִכְתָּשָׂא מִרִישָׁה וְעַד רִגְלוֹהִי לְכָל חַיּוֹ
עֵינֵי כַּהֲנָא

12 וְאִם-פְּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת
כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מְרֹאֶה עֵינֵי
הַכֹּהֵן:

Rashi

מראשו. של אדם ועד רגליו:

לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:

The kohein shall see and behold! the tzoraas has covered all of his body, he shall declare the skin-eruption to be cleansed, it has turned completely white, he is clean.

וַיַּחְזִי כַהֲנָא וְהָא חֶפֶת סְגִירוּתָא יָת כָּל בְּסָרָה וַיְדַכֵּי יָת מִכְתָּשָׁא כֻּלָּה אֶתְהַפִּיד לְמַחֲוֹר דְּכִי הוּא

On the day that healthy flesh appears on him, he will become unclean.

וּבְיוֹמָא דְאַתְחֲזִי בֵּה בְסָרָא חֵיא יְהִי מְסָאָב

Rashi

וביום הראות בו בשר חי. אם צמחה בו מחיה הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע בא' מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע אילך ואילך, וחזר ראש האבר ונתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהבריא ונעשה רחב ונראית בו המחיה, למדנו הכתוב שתטמא (שם פרק ה, א):
וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חתן נותנין לו כל שבעת ימי המשתה, לו ולאצטליתו ולכסותו ולביתו, וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל:

The kohein shall see the healthy flesh and declare him unclean. The healthy flesh is unclean, it is tzoraas.

וַיַּחְזִי כַהֲנָא יָת בְּסָרָא חֵיא וַיְסַבְּנָה בְּסָרָא חֵיא
מְסָאָב הוּא סְגִירוּת הוּא

13 וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָה הַצֹּרַעַת אֶת־כָּל־בְּשָׁרוֹ וַיִּטְהַר

אֶת־הַנֶּגַע כֻּלּוֹ הִפָּךְ לָבֵן טָהוֹר הוּא:

14 וּבְיוֹם הִרְאֹת בּוֹ בֶּשֶׂר חַי יִטְמָא:

15 וַרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבֶּשֶׂר הַחַי וַיִּטְמָא הַבֶּשֶׂר הַחַי טָמֵא

הָהוּא צֹרַעַת הוּא:

Rashi

צרעת הוא. הבשר ההוא, בשר לשון זכר:

Or, if the healthy flesh turns again and it was changed to white, he shall come to the kohein.

או ארי יתוב בסרא חיא ויתקפיד למחור ויתתי לות

כהנא

The kohein shall see him, and behold! the skin-eruption has turned white; the kohein shall declare the skin-eruption to be clean, he is clean.

ויחזנה כהנא והא אתקפיד מכתשא למחור וידכי

כהנא ית מכתשא דכי הוא

16 או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן ובא אליהכהן:

17 וראהו הכהן והנה נהפך הנגע ללבן וטהר הכהן

את הנגע טהור הוא: (פ)

שלישי

When a person has on his skin an inflammation that has healed.

ובסרא ארי יהי ביה במשכה שחנא ויתסי

18 ובשר פיייהיה בויבערו שחין ^{boil} ונרפא:

Rashi

שחין. לשון חמום, שנתחמם הבשר בלקוי הבא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ח.).

ונרפא. השחין העלה ארוכה ובמקומו העלה נגע אחר:

If there was on the area of the inflammation a spot of intense whiteness or a snow-white spot tinged with red it shall be shown to the kohein.

ויהי באתר שחנא עמקא תורא או בהרא תורא

סמקא ויתחזי לכהנא

a whitish spot on the skin

an elevation or leprous...

19 והיה במקום השחין שאת לבנה או בהרת

reddish

לבנה אדמדמת ונראה אליהכהן:

Rashi

או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוך ומעורב בשתי מראות לובן ואודם:

The kohein shall see it and behold! its appearance is lower than the skin, and its hair has turned white, the kohein shall declare him unclean; It is the skin-eruption of tzoraas that has sprouted through the inflammation.

ויחזי כהנא והא מחזהא מכיף מן משכא ושערה
אתהפיד למחור ויסאבינה כהנא מכתש סגירותא
היא בשחנא סגיאת

Rashi

מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לבנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הצל:

If the kohein looks at it and behold! there is no white hair in it, and it is not lower than the skin and it is faint, the kohein shall confine him for seven days.

ואם יחזנה כהנא והא לית בה שער חור ומככא
ליתהא מן משכא והיא עמא ויסגרנה כהנא שבועא
יומין

If it spread in the skin, the kohein shall declare him unclean, it is a skin eruption.

ואם אוספא תוסף במשכא ויסאב כהנא יתה
מכתשא היא

Rashi

נגע הוא. השאת הזאת או הבהרת:

20 וראה הכהן והנה מראה שפל מן העור ושערה הפך

לבן וטמא הכהן נגע צרעת הוא בשחין פרחת:

21 ואם יראה הכהן והנה אין בה שער לבן ושפלה

איןנה מן העור והיא כהה ^{feeble} והסגירו הכהן שבועת
ימים:

22 ואם פשה ^{to spread} תפשה בעור וטמא הכהן אתו נגע

הוא:

If the snow-white spot remains in its place and it did not spread, it is [merely] a scar of the inflammation and the kohein shall declare him clean.

conflagration

23 וְאִם־תִּחְתֶּיָּהּ תַעֲמֹד הַבִּהְרֹת לֹא פָשְׂתָה צָרְבֶת

הַשָּׁחִין הוּא וְטִהְרוּ הַכֹּהֵן: (ס)

וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בִּהְרֹתָ לֹא אוֹסֶפֶת רֶשֶׁם שָׁחִין
הִיא וַיִּדְכֶּנָּה כֹּהֵן

Rashi

תחתיה. במקומה:

צרבת השחין. כתרגומו רשם שחין, אינו אלא רושם החמום הנכר בבשר. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימום, כמו וְנִצְרְבוּ בָּהּ כָּל פָּנִים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד בלע"ז: צרבת. רייטרי"ש מענט בלע"ז:

רביעי

When a person has on his skin a burn from a fire and [on] the healthy flesh of the burnt part, came a snow-white spot tinged with red or pure white spot.

burn

24 אוֹ בָשׂוּר כִּי־יִהְיֶה בְעֹר מִכּוֹת אֵשׁ וְהִיָּתָה

a whitish
spot on the
skin

reddish sustenance
מַחִית הַמִּכּוֹה בִּהְרֹת לְבָנָה אֲדַמְדָּמֶת אוֹ

אוֹ בִּסְרָא אֲרִי יְהִי בְמִשְׁפָּה כְּנֹאֶה דְנוּר וְתִהְיֶה רֶשֶׁם
כְּנֹאֶה בִּהְרֹת חֹרָא סְמָקָא אוֹ חֹרָא

לְבָנָה:

Rashi

מחית המכוה. שנימני"ט בלע"ז, כשחיתה המכוה נהפכה לבהרת פתוכה או לבנה חלקה. וסימני מכוה וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מצטרפין זה עם זה, נולד חצי גריס בשחין וחצי גריס במכוה, לא ידונו כגריס (חולין שם):

The kohein shall see it and behold! the hair has turned white in the snow-white spot and its appearance is deeper than the skin; it is tzoraas that has sprouted in the burn. The kohein shall declare him unclean, it is the skin-eruption of tzoraas.

וַיַּחְזִי יְתֵה כֹהֵנָא וְהָא אֶתְהַפִּיד שְׁעָר חוּר בְּבִהְרָתָא
וּמְחִזָּתָא עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא סְגִירוּתָא הִיא בְּכוּאָה
סְגִיָּאָה וַיִּסְאַב יְתֵה כֹהֵנָא מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא

If the kohein shall see it, and behold! there is not, in the snow-white spot, any white hair and it is not lower than the skin, and it is faint. The kohein shall confine him for seven days.

וְאִם יַחֲזִנָה כֹהֵנָא וְהָא לִית בְּבִהְרָתָא שְׁעָר חוּר
וּמְכִיכָא לִיתָהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיָּא וַיִּסְגְּרֶנָּה כֹהֵנָא
שִׁבְעָא יוֹמִין

The kohein shall see him on the seventh day. If it has spread in the skin, the kohein shall declare him unclean, it is the skin-eruption of tzoraas.

וַיַּחֲזִנָה כֹהֵנָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסֵף
בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאַב כֹהֵנָא יְתֵה מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא

25 וְרָאָה אֶתְהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהְפִּיד שְׁעָר לָבָן בְּבִהְרָת

וּמְרָאָה עֲמִיק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הִוא בְּמִכּוּה פְּרָחָה

וַיִּטְמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֹגַע צָרַעַת הִוא:

26 וְאִם | יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בְּבִהְרָת שְׁעָר לָבָן

וּשְׁפִלָּה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהִוא כֶּהָה ^{feeble} וְהִסְגִּירוֹ

הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:

27 וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־ ^{to spread} פָּשָׂה תִפְשָׁה

בָּעוֹר וַיִּטְמֵא אֹתוֹ נֹגַע צָרַעַת הִוא:

If the snow-white spot remains in its place and it did not spread in the skin and it is faint, it is the white spot of the burn. The kohein shall declare him clean for it is [merely] the scar of the burn.

וְאִם בְּאַתְרָהָא קָמַת בְּהִרְתָּא לֹא אוֹסַפֵּת בְּמִשְׁכָּא
וְהִיא עֲמִיָּא עוֹמֶק כְּנֹאָה הִיא וַיִּדְכְּנָה כְּהֵנָּא אֲרִי רִשָּׁם
כְּנֹאָה הִיא

28 וְאִם-תִּחְתִּיָּהּ תַעֲמֹד הַבִּהְרֹת לֹא-פִשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהָיָה

an
elevation
or
leprous...

כֹּהֵה שְׂאֵת הַמִּכּוֹה הָיָה וְטָהֲרֹה הַכֹּהֵן כִּי־

conflagration

צִרְבֹּת הַמִּכּוֹה הָיָה: (פ)

חמישי

If a man or a woman will have a skin-eruption on the head or in the beard.

וְגִבֹּר אוֹ אֶתְתָּא אֲרִי יִהְיֶה בֵּה מִכְתָּשָׁא בְּרִישׁ אוֹ בְּדָקֹן

29 וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע בְּרֹאשׁ אוֹ בְּזָקֶן:

Rashi

בראש או בזקן. בא הכתוב לחלק בין נגע שבמקום שער לנגע שבמקום בשר, שזה סימנו בשער לבן, וזה סימנו בשער צהוב
(ת"כ פרשתא ה, ה):

The kohein shall see the skin-eruption, and behold! its appearance is deeper than the skin and there is thin golden hair in it. The kohein shall pronounce it unclean, It is a nesek, it is tzoraas of the head or the beard.

וַיַּחֲזִי כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מְחִזְזֵהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא
וּבֵה שְׂעֵר סְמֵק דַּעֲדֹק וְיִסְאֵב יֵתָּה כְּהֵנָּא נִתְקָא הוּא
סְגִירוֹת רִישָׁא אוֹ דְקָנָא הוּא

30 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מֵרָאֵהוּ עֲמֵק מִן־הָעוֹר וּבּוֹ

golden in
color

שְׂעֵר צָהָב דָּק וְטִמָּא אֶתּוֹ הַכֹּהֵן

scurf

נִתְקָ הוּא צִרְעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקֶן הוּא:

Rashi

ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לצהוב:

נתק הוא. כך שמו של נגע שבמקום שער:

When the kohein will see the skin eruption of nesek—and behold! it does not appear deeper than the skin and there is no black hair in it, the kohein shall confine [the one affected by] the skin-eruption of the nesek for seven days.

וְאִרִי יִחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשׁ נִתְקָא וְהָא לִית מְחִזְזָהּ
עֲמִיק מִן מְשָׁכָא וְשַׁעַר אַכֶּם לִית בֵּיה וְיִסְגֵר כִּהְנָא יֵת
מִכְתָּשׁ נִתְקָא שְׁבַעַת יוֹמִין

Rashi

ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא בנתקים, כמו שנאמר
ושער שחור צמח בו וגו':

The kohein shall see the skin-eruption on the seventh day, and behold! the nesek did not spread and there was no golden hair in it and the appearance of the nesek is not deeper than the skin.

וְיִחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לָא
אוֹסֵף נִתְקָא וְלֹא הָוָה בֵּיה שַׁעַר סָמֵךְ וּמְחִזְזִי נִתְקָא
לִית עֲמִיק מִן מְשָׁכָא

Rashi

והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה בו שער צהוב, טמא:

31 וְכִי־יֵרָאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגְעַת הַנֶּסֶק וְהִנֵּה אֵין־מֵרָאֶהוּ עֲמִיק

מִן־הָעוֹר וְשַׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגְעַת

הַנֶּסֶק שְׁבַעַת יָמִים:

32 וְרָאֶה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגֶעַ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־

to spread

פָּשָׁה הַנֶּסֶק וְלֹא־הָיָה בּוֹ שַׁעַר צָהָב וּמֵרָאֶה

הַנֶּסֶק אֵין עֲמִיק מִן־הָעוֹר:

He shall be shaved but he shall not shave the nesek, and the kohein shall confine the nesek for a second seven day period.

וַיִּגְלַח סֹחֲרָנִי נִתְקָא וּדְעָם נִתְקָא לָא יִגְלַח וְיִסְגֵּר כִּהְנָא
יֵת נִתְקָא שְׁבַעַת יוֹמִין תְּנִינִית

33 וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּסֶק לֹא יִגְלַח וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן ^{properly}

אֶת־הַנֶּסֶק שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:

Rashi

והתגלח. סביבות הנתק:

ואת הנתק לא יגלח. מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעבור השערות ויצא למקום הגילוח:

The kohein shall see the nesek on the seventh day and behold! if the nesek did not spread in the skin and its appearance is not deeper than the skin. The kohein shall declare him clean. He shall wash his garments and he will be clean.

וַיַּחֲזִי כִהְנָא יֵת נִתְקָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסֵף
נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא וּמַחֲזִיחִי לִיתוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וַיִּדְכִּי
יְתָה כִּהְנָא וַיַּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי

34 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּסֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה

הַנֶּסֶק בְּעוֹר וּמֵרָאָהוּ אֵינָנוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ

הַכֹּהֵן וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר: ^{to trample}

If the nesek spreads [extensively] in the skin after he is pronounced clean,

וְאִם אוֹסֵפָא יוֹסֵף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכוּתָהּ

35 וְאִם־פֶּשֶׁה יִפֹּשֶׁה הַנֶּסֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ:

Rashi

אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מנין אף בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

the kohein shall see him and behold!
the nesek has spread in the skin. The
kohein shall not [even] look for golden
hair, he is unclean.

וַיַּחְזֶנֶה כִּהְנָא וְהָא אוֹסַף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקֹר
כִּהְנָא לְשַׁעַר סָמֶק מְסָאב הוּא

If the nesek remained the same as it
was and black hair grew in it, the nesek
is healed, he is clean, and the kohein
shall declare him clean.

וְאִם כִּד הָיָה קָם נִתְקָא וְשַׁעַר אָכַם צָמַח בֵּה אֶתְסִי
נִתְקָא דְכִי הוּא וַיִּדְכֶנֶה כִּהְנָא

36 וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פִשְׁהָ הַנֶּטֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקֹר הַכֹּהֵן
לְשַׁעַר הַצֹּהֵב טָמֵא הוּא:

37 וְאִם־בְּעֵינָיו עָמַד הַנֶּטֶק וְשַׁעַר שָׁחַר ^{to sprout} צָמַח כִּבּוֹ

נִרְפָּא הַנֶּטֶק טָהוֹר הוּא וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן: (ס)

Rashi

ושער שחר. מנין אף הירוק והאדום שאינו צהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון צהוב, דומה לתבנית הזהב. צהוב כמו זהוב,
אור"בלא בלע"ז:

טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:):

When a man or a woman have in the
skin of their flesh—white spots.

וְגִבֹר אוֹ אֶתְתָא אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁדָּ בְּסִרְהוֹן בִּהְרוּ בִּהְרוּ
חִוְרוֹ

38 וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם ^{a whitish spot on the skin} בִּהְרֹת בִּהְרֹת לְבָנֹת:

Rashi

בהרת. חברבורות:

The kohein shall see, and behold! in the
skin of their flesh are dim white spots, it
is [merely] scurf that has sprouted in
the skin; it is clean.

וַיַּחְזִי כִּהְנָא וְהָא בְּמִשְׁדָּ בְּסִרְהוֹן בִּהְרוּ עֲמִין חִוְרוֹ
בִּהְקָא הוּא סָגִי בְּמִשְׁכָּא דְכִי הוּא

39 וְרָאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בִּהְרֹת ^{feeble} כִּהּוֹת לְבָנֹת

לְבָנֹת בִּהֶק הוּא פֶּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס) ^{white scurf}

Rashi

כהות לבנות. שאין לובן שלהן עז אלא כהה:

בהק. כמין לובן, הנראה בבשר אדם, אדום שקורין רוש"ו בין חברבורות אדמימותו קרויה בהק, כאיש עדשן שבין עדשה לעדשה מבהיק הבשר בלובן צח:

שישי

If a mans hair falls out, he is [merely]
bald; he is clean.

40 וְאִישׁ כִּי יִמְרָט ^{to polish} רֹאשׁוֹ קָרַח הוּא טָהוֹר הוּא:

וְגִבֵּר אֲרִי יִתֵּר שְׁעַר רִישָׁה קָרַח הוּא דְּכִי הוּא

Rashi

קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור בשר, בשער לבן ומחיה ופשיון:

If, on the front of his head his hair falls
out, he is [merely] frontally bald; he is
clean.

41 וְאִם מִפְּאֵת פְּנֵיו יִמְרָט רֹאשׁוֹ ^{bald} גִּבֵּחַ הוּא טָהוֹר

הוא:

וְאִם מִלְּקֶבֶל אַפּוֹהִי יִתֵּר שְׁעַר רִישָׁה גִּלּוּשׁ הוּא דְּכִי

הוא

Rashi

ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גבחת, ואף הצדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

If there will be, in the baldness in back of the head or in the baldness in front of the head a white skin-eruption, tinged with red, it is tzoraas sprouting in his frontal baldness or in his posterior baldness.

וְאִרִי יְהִי בְקִרְחוֹתָהּ אוֹ בְּגִלוֹשׁוֹתָהּ מִכְתָּשׁ חֹרֶר סְמוֹךְ
סְגִירוֹת סָגִיא הִיא בְּקִרְחוֹתָהּ אוֹ בְּגִלוֹשׁוֹתָהּ

reddish baldness in the forehead baldness patch
42 וְכִי־יִהְיֶה בְּקִרְחָתָהּ אוֹ בְּגִבְחָתָהּ נֹגַע לָבָן אֲדָמָם

צֶרַעַת פֹּרַחַת הִוא בְּקִרְחָתָהּ אוֹ בְּגִבְחָתָהּ:

Rashi

נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה צרעת עור בשר, כמראה הצרעת האמור בפרשת עור בשר, אדם כי יהיה בעור בשרו, ומהו אמור בו, שמטמא בארבע מראות, ונדון בב' שבועות, ולא כמראה צרעת האמור בשחין ומכוה שהוא נדון בשבוע א', ולא כמראה נתקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, בהרת ותולדתה:

The kohein shall see him, and behold! the spot of intense whiteness is tinged with red in his frontal baldness or in his posterior baldness just as the appearance tzoraas of the skin of the flesh.

וַיַּחְזִי יְתֵה כֹהֵנָא וְהָא עָמִיק מִכְתָּשָׁא חֹרָא סְמָקָא
בְּקִרְחוֹתָהּ אוֹ בְּגִלוֹשׁוֹתָהּ כְּמִחְזִי סְגִירוֹתָא מִשְׁךְ בְּסָרָא

an elevation or leprous...
43 וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְהִגִּיהָ שֵׁאת הַנֶּגַע לְבָנָה

אֲדָמָמָתָהּ בְּקִרְחָתָהּ אוֹ בְּגִבְחָתָהּ כְּמִרְאָה צֶרַעַת עוֹר
בְּשָׂרָה:

He is a person with tzoraas, he is unclean. The kohein shall declare him unclean; his skin-eruption is on his head.

גִּבְרָה סְגִיר הִוא מְסָאָב הִוא סָאָבָא יְסָאָבָנָה כֹּהֵנָא
בְּרִישָׁה מִכְתָּשָׁה

to scourge
44 אִישׁ־ צָרוּעַ הִוא טָמֵא הִוא טָמֵא יְטַמְּאֵנוּ הַכֹּהֵן

בְּרִאשׁוֹ נֹגְעוֹ:

Rashi

בראשו נגעו. אין לי אלא נתקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולו. על כולו הוא אומר בגדיו יהיו פרומים וגו':

The tzorua—[the person] who has the skin-eruption—his garments shall have a tear in them, his hair shall be grown long, and he must cover his head down to his upper lip, and Unclean, unclean, shall he call out.

וסגירא די בה מכתשא לבושוהי יהון מבועין ורישה
יהי פריע ועל שפם כאבלא יתעטף ולא תסתאבון ולא
תסתאבון יקרי

45 והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו ^{to tear} פרמם וראשו
יהיה ^{to wrap} פרוע ^{the beard} ועל-שפם ^{to loosen} יעטה וטמא |
טמא יקרא:

Rashi

פרומים. קרועים (מ"ק טו.):

פרוע. מגדל שער:

ועל שפם יעטה. כאבל:

שפם. שער השפתים, גרינון בלע"ז:

וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.):

All the days in which the skin-eruption is on him he shall be unclean; he is unclean. He shall dwell alone; his dwelling shall be beyond the encampment.

כל יומי די מכתשא בה יהי מסאב מסאב הוא
בלחודוהי ייתב מבקרא למשריתא מותבה

to divide

46 כל-ימי אשר הנגע בו יטמא טמא הוא ^{to divide} בדרך

ישב מחוץ למחנה מושבו: (ס)

Rashi

בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז:), מה נשתנה משאר טמאים לישב בדד, הואיל והוא

הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל:

מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים טז.):

When in a garment there is a skin-
eruption of tzoraas, whether a woolen
garment or in a linen garment.

וּלְבוּשָׁא אֲרִי בֵּה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ בְּלִבָּשׁ עֵמָר א֥וּ
בְּלִבוֹשׁ כְּתָן

Or if it is the warp [lengthwise] threads,
or in the woof [widthwise] threads, in a
linen garment, or a woolen garment, or
on leather or in any object made of
leather.

א֥וּ בְּשִׁתִּיא א֥וּ בְּעֶרְבָא לְכִתְנָא וּלְעִמָּרָא א֥וּ בְּמִשְׁכָּא
א֥וּ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁוֹךְ

If the plague is deep green or deep red,
in the garment, or in the leather hide or
in the warp threads, or in the woof
threads, or if it is in any object made of
leather; it is the eruption of tzoraas and
it shall be shown to the kohein.

וְיִהְיֶה מִכְתָּשָׁא יֶרוֹק א֥וּ סְמוֹק בְּלִבוּשָׁא א֥וּ בְּמִשְׁכָּא א֥וּ
בְּשִׁתִּיא א֥וּ בְּעֶרְבָא א֥וּ בְּכָל מֵאן דְּמִשְׁוֹךְ מִכְתָּשׁ
סְגִירוֹתָא הוּא וַיִּתְּחַזֵּי לְכֹהֵנָא

47 וְהִכָּגֹד כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֶגַע צֹרַעַת בְּבִגְדִי ^{wool}צֹמֶר א֥וּ
^{linen}בְּבִגְדִי פְּשִׁתִּים :

48 א֥וּ בְּשִׁתִּי ^{a fixture}א֥וּ בְּעֶרֶב לְפִשְׁתִּים וּלְצֹמֶר א֥וּ בְּעוֹר א֥וּ
בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר:

Rashi
לפשתים ולצמר. של פשתים או של צמר:
או בעור. זה עור שלא נעשה בו מלאכה:
או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה בו מלאכה:

49 וְהָיָה הַנֶּגַע יֶרֶקֶק | א֥וּ אֲדָמָדָם בְּבִגְדִי א֥וּ בְּעוֹר ^{greenish}
א֥וּ־בְשִׁתִּי א֥וּ־בְעֶרֶב א֥וּ בְּכָל־פְּלִיעוֹר נֶגַע צֹרַעַת הוּא
וְהִרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן:

Rashi
ירקק. ירוק שבירוקין:
אדמדם. אדום שבאדומים:

The kohein shall see the plague and
confine the eruption, for seven days.

וַיַּחֲזִי כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שְׁבַעַת
יוֹמִין

He shall see the eruption on the seventh
day. If the eruption has spread in the
garment or in the warp thread, or in the
woof thread, or in the leather hide, or in
the work made of leather, it is a prickly
tzoraas, it is unclean.

וַיַּחֲזִי יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אָרִי אוֹסָף מִכְתָּשָׁא
בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשֵׁתִיָּא אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּמִשְׁפָּא לְכָל דִּי
יִתְעַבֵּד מִשְׁפָּא לְעִבְיָא סְגִירוֹת מְחֻסְרָא מִכְתָּשָׁא
מְסָאָב הוּא

50 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֶּגַע שְׁבַעַת יָמִים:

51 וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי־ פָשָׁה הֵנִיעַ
to spread

בְּבִגְד אוֹ־בְשֵׁתִי אוֹ־בְעֶרֶב אוֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה

הָעוֹר לְמִלְאכָה צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:
to be bitter
or to...

Rashi

צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כח, כד), פויי"נטש בלע"ז. ומדרשו תן בו מארה שלא תהנה הימנו:

He shall burn the garment, or the warp
[lengthwise] threads, or the woof
[widthwise] threads, be it in wool or in
linen, or in all leather made objects, in
which there is the eruption. For it is a
prickly tzoraas. It shall be burned in
fire.

וַיֹּקֵד יֵת לְבוּשָׁא אוֹ יֵת שֵׁתִיָּא אוֹ יֵת עֶרְבָא בְּעֶמְרָא
אוֹ בְּכִתְנָא אוֹ יֵת כָּל מָאן דְּמִשְׁפָּא דִּי יְהִי בֵּה מִכְתָּשָׁא
אָרִי סְגִירוֹת מְחֻסְרָא הִיא בְּנוֹרָא תִּתְּוֹקֵד

52 וְשָׂרַף אֶת־הַבִּגְד אוֹ אֶת־הַשֵּׁתִי | אוֹ אֶת־הָעֶרֶב בְּצֶמֶר

אוֹ בְּפִשְׁתִּים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִיָּהּ בּוֹ הַנֶּגַע

כִּי־צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:

Rashi

בצמר או בפשתים. של צמר או של פשתים, זהו פשוט. ומדרשו יכול יביא גיזי צמר ואניצי פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר
היא באש תשרף, אינה צריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר בצמר או בפשתים, להוציא את האִמְרוֹת שבו שהן
ממין אחר אימרוֹת לשון שפה, כמו אימרא:

If the kohein will see, and behold! the eruption did not spread in the garment, or in the warp threads, or in the woof threads, or in any leather made object.

וְאִם יֵחֹזֵי כִהְנָא וְהָא לָא אוֹסֵף מִכְתָּשָׂא בְּלִבוֹשָׂא אוֹ
בְּשִׂתָּיָא אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל מָאן דְּמִשְׁךְ

The kohein shall command that they shall wash the article having the eruption, and confine it for seven days, a second time.

וַיִּפְקֹד כִּהְנָא וַיַּחֲרוֹן יֵת דִּי בֵּה מִכְתָּשָׂא וַיִּסְגְּרֵיהּ
שִׁבְעַת יוֹמִין תַּנְיִנּוּת

את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כבוס, תלמוד לומר הנגע, הא כיצד, יכבס מן הבגד עמו:

Rashi

שביעי

The kohein shall see it after the eruption was washed and behold! [even if] the eruption did not change its hue and the eruption did not spread; it is unclean, you shall burn it in fire. It is a deep mark be it in a worn [garment] or in a new [garment].

וַיַּחֲזִי כִהְנָא בְּתֵר דְּחֹרוֹי יֵת מִכְתָּשָׂא וְהָא לָא שָׁנָא
מִכְתָּשָׂא מִן כַּד הָוָה וּמִכְתָּשָׂא לָא אוֹסֵף מִסָּאב הוּא
בְּנוֹרָא תוֹקְדִינָה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתָהּ אוֹ בְּחֻדְתוּתָהּ

53 וְאִם יֵרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ בְּשִׂתֵּי
אוֹ בְּעֶרֶב אוֹ בְּכָל־כְּלִיעוֹר:

54 וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלִכְבְּסוֹ ^{to trample} אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוֹ
שִׁבְעַת־יָמִים שְׁנִית:

55 וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָי | הַכֶּכֶס ^{to trample} אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה
לֹא־הִפֹּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא־ ^{to spread} פָּשָׁה טָמֵא
הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ ^{baldness patch} הוּא בְּקֶרְחָתוֹ אוֹ ^{a hole} פִּתְחָת ^{baldness in the forehead} בְּגִבְחָתוֹ :

Rashi

אחרי הכבס. לשון העשות:

לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו:

והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיתא בתורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזתיה כאן לישב המקרא על אופניו:

פחתת היא. לשון גומא, כמו בַּאֲחַת הַפְּחָתִים (שמואל-יז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין:

בקרחתו או בגבחתו. כתרגומו בַּשְּׁחִיקוּתָהּ או בַּחֲדָתוּתָהּ:

קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהוצרך לגזרה שוה, מנין לפריחה בבגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגבחת באדם, ונאמרה קרחת וגבחת בבגדים מה להלן פרח בכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח בכולו טהור. לכך אחז הכתוב לשון קרחת וגבחת. ולענין פירושו ותרגומו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגבחת לשון חדשים, כאלו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגבחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש בתורת כהנים (פרק טו, ט):

If the kohein saw and behold! the
eruption grew faint after it was washed;
he shall tear it from the garment, or
from the leather, or from the warp
threads or from the woof threads.

וְאִם חָזַא כְּהֵנָּא וְהָא עֲמִיא מִכְתָּשָׁא בְּתַר דְּחֻרֵּי יְתָהּ
וּבְזַע יְתָהּ מִן לְבוּשָׁא אוּ מִן מְשַׁכָּא אוּ מִן שְׂתִיָּא אוּ
מִן עֲרֵבָא

56 וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָּהֶה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס

a fixture

אֹתוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן־הַבְּגָד אוּ מִן־הָעוֹר אוּ מִן־הַשִּׁתִּי

אוּ מִן־הָעֵרֶב:

Rashi

וקרע אותו. יקרע מקום הנגע מן הבגד, וישרפנו:

If it will appear again, in the garment or in the warp [lengthwise] threads, or in the woof [widthwise] threads, or in any leather-made object, it is a recurrent outbreak of tzoraas. You shall burn the article having the eruption in fire.

וְאִם תִּתְּחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתָּיָא אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ
בְּכָל־מָאן דְּמִשְׁךְ סָגִיא הִיא בְּנוֹרָא תוֹקְדִינָה יֵת דִּי בֵּה
מִכְתָּשָׂא

57 וְאִם־תִּרְאֶה עוֹד בִּבְגָד אוֹ־בְשִׁתִּי אוֹ־בְעֶרֶב אוֹ

בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחַת הָיָא בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפֵנוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ

הַנֶּגַע:

Rashi

פִּרְחַת הוּא. דְּבַר הַחֲזוֹר וְצוּמַח:

בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפֵנוּ. אֶת כָּל הַבְּגָד:

The garment, or the warp threads, or the woof threads, or any leather objects that were washed and the eruption disappears from them, it shall be washed a second time and it shall be purified.

וְלְבוּשָׁא אוֹ שִׁתָּיָא אוֹ עֶרְבָא אוֹ כָּל מָאן דְּמִשְׁךְ דִּי
יִתְחַזֵּר וְיַעֲדִי מִנְהוֹן מִכְתָּשָׂא וְיִצְטַבַּע תְּנִינִיּוֹת וְיִדְכִּי

58 וְהִבְגֵּד אוֹ־הַשִּׁתִּי אוֹ־הָעֶרֶב אוֹ־כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר

תִּכָּבֵּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכַבֵּס שְׁנִית וְטָהַר:

Rashi

וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע. אִם כִּשְׁכַּבְסוּהוּ בַּתְּחִלָּה עַל פִּי כַּהֵן סָר מִמֶּנּוּ הַנֶּגַע לַגֹּמֵר:

וְכַבֵּס שְׁנִית. לִשְׁוֹן טְבִילָה. תַּרְגוּם שֶׁל כְּבוּסִין שֶׁבִּפְרָשָׁה זֶה לִשְׁוֹן לְבוֹן, וְיִתְחַזֵּר, חוּץ מִזֶּה שֶׁאֵינוֹ לְלוֹבֵן אֶלָּא לְטָבֹול, לְכַךְ תַּרְגוּמוֹ וְיִצְטַבַּע, וְכֵן כָּל כְּבוּסֵי בְּגָדִים שֶׁהֵן לְטְבִילָה מִתּוֹרַגְמִין וְיִצְטַבַּע:

This is the law of the eruption of
tzoraas be it in a woolen garment, or a
linen garment, or in the warp
[lengthwise] thread, or in the woof
[widthwise] thread, or in any leather-
made object, that it be pronounced
pure, or that it be pronounced impure.

דא אורייתא דמכתש סגירו בלבוש עמר או כתנא או
שתיא או ערבא או כל מאן דמשך לדכיותה או
לסאבותה

59 זאת תורת נגע-צרעת בגד ^{wool} הצמר | או ^{linen} הפשתים

או השתיל או הערב או כל-כלי-עור לטהרו או

לטמא: (פ)

II Kings 4:42-5:19

הפטרה — מלכים ב

הפטרה

מלכים ב 4

And there came a man from Baal-
shalishah, and brought the man of God
bread of the first-fruits, twenty loaves of
barley, and fresh ears of corn in his
sack. And he said: 'Give unto the
people, that they may eat.'

42 ואיש בא מבעל שלשה ויבא לאיש האלהים לחם

בכורים עשרים-לחם ^{barley} שעורים וכרמל ^{a sack} בצקלנו

ויאמר תן לעם ויאכלו:

And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

43 וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מָה אֵתָּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן

לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֲכַל וְהוֹתֵר:

44 וַיֵּתֶן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּתִירוּ כְּדִבְרֵי יְהוָה: (פ)

מלכים ב 5

Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

1 וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו

וְנָשָׂא פָּנִים כִּי־בָּו נָתַן־יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ

salvation

to scourge

הָיָה גִבּוֹר חַיִּל מְצַרֵּעַ:

2 וְאַרָם יֵצְאוּ גִדּוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה

to
transport
into...

קַטְנָה וְתֵּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן:

3 וְתֹאמַר אֶל־גַּבְרִיתָהּ אֲחֵלַי אֲדֹנָי לִפְנֵי הַנָּבִיא אֲשֶׁר

lady

בְּשַׁמְרוֹן אֲזִי יִצְּרֵה אוֹתוֹ מְצַרְעָתוֹ:

4 וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר פָּזָאת וְכִזָּאת דִּבְרָה הַנַּעֲרָה

אֲשֶׁר מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל:

And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.

5 וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-אַרָם לְדָבָא וְאֶשְׁלַחָה סֵפֶר אֶל-מֶלֶךְ

יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךָ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּפְרֵי-כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים

change of
clothes

זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

6 וַיָּבֵא הַסֵּפֶר אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה כְּבוֹא

הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵלַי הִנֵּה שְׁלַחְתִּי אֵלָיו אֶת-נַעֲמָן עַבְדִּי

וְאֶסְפְּתוֹ מִצָּרְעָתוֹ:

7 וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַסֵּפֶר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר

הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית וְלְהַחְיֹת כִּי-זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאַסֹּף

אִישׁ מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעֶנּוּנָא וְרָאוּ כִּי-מִתְאַנֶּה הוּא לִי:

8 וַיְהִי כַשְׁמָע | אֵלִישָׁע אִישׁ-הָאֱלֹהִים כִּי-קִרַּע

מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל-הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה

קִרַּעְתָּ בְּגָדֶיךָ יְבֹא-נָא אֵלַי וַיֵּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל:

9 וַיָּבֵא נַעֲמָן בִּסּוּסָיו בִּסּוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד בְּתַח-הַבַּיִת

לְאֵלִישָׁע:

And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'

But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.

Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.

And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'

Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.

10 וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֶלְיָשָׁע מִלֶּאֱזָא לֵאמֹר הֲלוֹךְ וְרַחֲצָתָ

שִׁבְעַ-פְּעָמִים בִּירְדֵּן וְיָשׁוּב בְּשָׂרְךָ לָךְ וְטָהָר:

11 וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנִיָּה אֲמַרְתִּי אֵלַי | יֵצֵא יִצְחָא

וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהָיו וְהִנִּיף יָדוֹ

to quiver

אֶל־הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמִּצָּרֶע:

12 הֲלֹא טוֹב אֲבִנָּה [אֲמָנָה] וּפָרְפָר נְהָרוֹת דַּמְשָׁק מִכָּל

מֵימֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־אֶרְחֹץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי וַיָּפֹן וַיֵּלֶךְ

בַּחֲמָה:

13 וַיָּנֻשׁוּ עַבְדָּיו וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי דַּבֵּר גָּדוֹל

הַנְּבִיא דַּבֵּר אֵלָיךְ הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי־אָמַר אֵלָיךְ

רַחֵץ וְטָהָר:

14 וַיֵּרֶד וַיִּטְבַּל ^{to dip} בִּירְדֵּן שִׁבְעַ פְּעָמִים כַּדַּבָּר אִישׁ

הָאֱלֹהִים וַיָּשׁוּב בְּשָׂרוֹ כְּבֶשֶׂר נֶעַר קָטָן וְיָטָהָר:

And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'

But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.

And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules'burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.

In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

15 וַיָּשָׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל-מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד

לְפָנָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ

כִּי אִם-בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח-נָא בְרָכָה מֵאֵת עַבְדְּךָ:

16 וַיֹּאמֶר חִי-יְהוָה אֲשֶׁר-עַמְדָּתִי לְפָנָיו אִם-אֶקַּח

to refuse to peck at

וַיִּפְצֹר כִּבּוֹ לְקַחַת וַיִּמָּאֵן :

a yoke or team

17 וַיֹּאמֶר נַעֲמֹן וְלֹא יִתּוּ-נָא לְעַבְדְּךָ מִשָּׂא צֶמֶד -

a mule

פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא-יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֲלֶיהָ וְזָבַח

לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם-לַיהוָה:

18 לְדַבֵּר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ בָּבוֹא אֲדֹנָי בֵּית-

to be a

guest

pomegranate

רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא | נִשְׁעֵן עַל-יָדַי

to bow down

וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח-נָא

יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּדַבֵּר הַזֶּה:

properly

19 וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ כְּבָרַת אֲרָץ: (ס)